

A pártprogramok elemzése elé

A Méltányosság Politikaelemző Központ a 2010. évi választásokra – többek között – az országos listát állító pártok programjainak elemzésével készül. A programok elemzését rövidesen írásban olvashatják, illetve egy csütörtöki konferencián <http://www.meltanyosság.hu/node/1031> előben is bemutatjuk. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a pártprogramok a demokratikus pártversenyben csak egy szeletet képeznek, s sokszor nem is igen múlik rajtuk semmi. Ám az is bizonyos, hogy a választók számára a pártprogramok fontos információs forrást, s mindemellett folyamatos beszédtemát jelentenek. Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy a modern politikában már nem csak a választási pártprogramoknak, hanem – legalább ilyen súllyal – a kormányprogramoknak is szerepük van. Sőt talán az utóbbiak kezdenek fontosabbá válni.

Elvégre a választások után a pártok kormányprogramot, nem pedig pártprogramot hajtanak végre. Külön is megérne egy misét, a pártprogram és a kormányprogram közötti fogalmi és tartalmi különbségek elemzése, de ezt a rövid írást ezzel nem terheljük meg. Beérjük annyival, hogy kizárólag a pártprogramokról beszélünk. Merthogy a választók, ha nem is olvassák a pártprogramokat, mégis kialakítanak róluk valamilyen véleményt. A sokszor emlegetett „közvélemény” szó valójában a különféle politikai táboroknak egymás programjairól és tágabban vett működéséről szóló véleményét (is) jelenti. Ilyen értelemben minden különösebb erőfeszítés nélkül mondhatjuk, hogy ma a baloldali közvélemény szerint a jobboldalnak nincs, vagy ha van is, nem eléggé részletes, konkrét és kimunkált a programja, míg a jobboldali közvélemény úgy gondolja, hogy a baloldalnak – program ide vagy oda – egyetlen porcikája sem kelt bizalmat és ezért nem is kell különösebb programvitába bocsátkoznia vele.

A pártprogramok a választási kampányban dominancia-viszonyokat jelölnek ki. Természetesen nem mennyiségi értelemben. Ha pusztán a mennyiséget néznénk,

az LMP vinné el a pálmát, a maga több mint 200 oldalas programjával, s ebben a versenyben az MSZP és a Fidesz a középmezőnyben helyezkedne el, hiszen még a Jobbik is megelőzi őket. Csakhogy a pártprogram hosszúsága messze nem az egyetlen mérce, habár szerepét nem szabad lebecsülnünk. Az a párt, amely a többiekénél nagyságrendekkel rövidebb programot ír csak, már eleve a vesztes pozícióba helyezi magát, hiszen a közvélemény pokoli gyorsan kiállít róla egy negatív bizonyítványt, hogy ti. „még egy tisztességes program előállítására sem képes”. A választó már csak olyan, hogy ha programot nem is olvas, de roppant gyorsan képes lecsapni minden információra, amely megerősíti azt a hitét, hogy az ellenfél programja miért tarthatatlan. E nélkül a meggyőződés nélkül a politika nem működik.

A pártoknak tehát érdemes odafigyelniük a pártprogram-írásra, függetlenül attól, van-e új gondolatuk, illetve gondolataik mennyire koherensek. Ha ezt a feladatot rosszul vagy hevenyészetten végzik, tápot adnak az ellentábor legkülönbélebb akcióinak, gyanúsításainak, amelyek egy bizonyos küszöbértéken átlépve már a programot gyenge hatásfokkal teljesítő pártra jelentenek veszélyt. A terjedelmileg és tartalmilag is színvonalas pártprogram ellenben éppen azáltal jelenthet versenyelőnyt, hogy nehezen található rajta fogás.

Most például a Fidesz van versenyelőnyben. Nem csoda, ha lepereg róla az a vád, hogy a programja „lőzungok gyűjteménye”. S az sem csodálható, hogy programszinten nem akar vitatkozni. Bizonyos értelemben joggal hivatkozhat arra, hogy 2010 tavaszán nem világosak a vitafeltételek. 1998-ban, 2002-ben és 2006-ban egészen más volt a helyzet, mint most: három választás is lezajlott úgy, hogy a kampányban a két domináns párt miniszterelnök-jelöltjei vitáztak egymással és a szakpolitikai vitákat is az MSZP és a Fidesz politikusai folytatták le egymással. Ma – mondja a Fidesz - ez a helyzet nem áll fenn, hiszen az MSZP mellett megjelent a Jobbik is, nem is beszélve arról, hogy Bokros Lajos is vitatkozni szeretne. Most akkor kivel, miről és milyen formában vitatkozzon Orbán Viktor?

Erre a helyzetre sajnos nem elég meggyőző válasz az, hogy „az embereknek joguk van megismerni a programokat”. Természetesen joguk van, ezt senki nem

vitatja. De joguk lett volna 1998-ban, 2002-ben és 2006-ban is, s mégis csak a két nagy párt emberei álltak ki eléjük. Most pedig a Fidesz fő érve a vita elkerülésére vagy a két forduló közötti időszakra való halasztására, hogy nem világos, melyik is a két nagy párt. A Fidesz tehát csak akkor – a két forduló között – akar vitatkozni, ha kiderül, melyik a második párt. A többi szereplő ellenben az első forduló előtt akart volna. A Fidesz az 1998-2006-os, az összes többi párt az 1990-98-as modellt ajánlja. Mi meg egy harmadikat, persze a messzi jövő számára: a vitát ne ilyen-olyan pártérdekek és kegyek döntsék el, hanem egy a viták előkészítésére és megszervezésére létrehozott bizottság.

De a pártprogramokról szóló vita egy másik történet. Most elégedjünk meg azzal, hogy – ha éppen akarjuk – tanulmányozhatjuk a listát állító pártok programjait. Ehhez nyújt segítséget a bevezetőben említett írott anyag, illetve a jelzett konferencia.